

**Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți
Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte
Catedra de psihologie**

CURRICULUM
la unitatea de curs

PSIHOFIZIOLOGIA
(denumirea unității de curs)

Ciclul I - studii superioare de licență

Codul și denumirea domeniului general de studii: 031 Științe sociale și comportamentale

Codul și denumirea specialității: 0313.1 Psihologie

Forma de învățământ: Învățământ cu frecvență

Autor:

Asist.univ., Natalia GUȚU

(titlu didactic, titlu științific Prenume NUME)

(semnătura)

BALȚI, 2018

Discutat și aprobat la ședința Catedrei de psihologie

Procesul-verbal nr. 9 , din 24.04.18

Șefa Catedrei de psihologie

_____

(semnătura)

Conf.univ., dr., Silvia Briceag

(titlu didactic, titlu științific Prenume NUME)

Discutat și aprobat la ședința Consiliului Facultății de Științe ale Educației, Psihologie și Arte,

Procesul-verbal nr. 7 din 24.05.2018

Decanul Facultății de Științe ale Educației, Psihologie și Arte

_____ Conf.univ., dr., Lora Ciobanu

(semnătura)

(titlu didactic, titlu științific Prenume NUME)

1. Informații de identificare a cursului

Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte

Catedra de psihologie

Domeniul general de studii: 031 Științe sociale și comportamentale

Domeniul de formare profesională la ciclul I: Psihologie

Denumirea specialității / programului de master: Psihologie

Administrarea unității de curs: Psihofiziologia

(denumirea unității de curs)

Codul unității de curs / modulului	Credite ECTS	Total ore	Repartizarea Orelor				Forma de evaluare	Limba de predare
			curs	seminarii	laborator	studiu individual		
F.01.O.003	4	120	30	30	-	60	ex	rom

Anul de studii și semestrul în care se studiază: Anul I, semestrul I.

Statutul: disciplină obligatorie.

2. Integrarea cursului în programul de studii

Psihofiziologia se constituie ca disciplină fundamentală, care întregeste pregătirea profesională a studenților la specialitatea Psihologie.

În cadrul cursului se cunosc cu structura și funcțiile encefalului, trunchiului cerebral, neuronului, fibrei nervoase; se analizează fenomenele bioelectrice în celula nervoasă, mecanismele de formare a legăturilor provizorii, structura și funcționalitatea analizatorilor, baza fiziologică a proceselor și stărilor psihice, efectele fiziologice pe care le au activitățile psihice. Cunoașterea mecanismelor fiziologice contribuie la o mai bună înțelegere a naturii psihicului uman..

3. Competențe prealabile: Pentru a studia acest curs studenții trebuie să posede cunoștințe despre structura și funcționalitatea sistemului nervos central și periferic, competențe de identificare a specificului de funcționare a proceselor/fenomenelor psihice.

4. Competențe dezvoltate în cadrul cursului

CP1. Operarea cu concepte fundamentale în domeniul psihologiei și utilizarea acestora în comunicarea profesională.

CP3. Evaluarea critică a situațiilor problematice și a soluțiilor posibile în psihologie.

CP4. Evaluarea psihologică a individului, grupului și organizației.

CT1. Aplicarea principiilor, normelor și valorilor eticii și deontologiei profesionale in cadrul propriei strategii de muncă

5. Finalități de studii: La finalul studierii disciplinei studentul va fi capabil:

- să cunoască terminologia și concepțiile de bază din cursul universitar Psihofiziologia.
- să înțeleagă și să explice mecanismele fiziologice ale proceselor psihice
- să realizeze caracteristici, scheme, prezentări de funcționare a centrilor din scoarța cerebrală.
- să respecte normele etice în activitatea profesională
- să se angajeze continuă în dezvoltarea personală și profesională.

6. Conținutul cursului: Introducere în psihofiziologie. Importanța sistemului nervos in coordonarea funcțiilor organismului. Insemnătatea funcțională a diferitor sectoare din SNC. Fiziologia excitației. Activitatea nervoasă superioară. Mecanismele fiziologice ale atenției. Psihofiziologia proceselor psihice cognitive. Bazele fiziologice ale temperamentului și caracterului. Fiziologia somnului și a stării de veghe.

Distribuirea modulară a cursului

	Unitățile tematice ale cursului	Nr. de ore	
		30/30	
		Studii cu frecvență la zi	
Tema	Plan (puncte de reper, aplicații practice pentru seminare)	Prelegeri	Seminare
1.	Introducere în psihofiziologie	4	2

	<p>1.1. Obiectul de studiu și obiectivele psihofiziologiei.</p> <p>1.2. Locul psihofiziologiei în sistemul de științe sociale și biologice.</p> <p>1.3. Forțele motrice ale psihicului.</p> <p>1.4. Istoria dezvoltării concepțiilor despre corelația dintre creier și suflet.</p> <p>1.5. Strategii și metode de cercetare în psihofiziologie.</p> <p>Aplicații practice:</p> <p>1. <i>Elaborarea referatului cu tema: "Rolul psihofiziologiei în formarea mea ca profesionist."</i></p>		
2.	Importanța sistemului nervos în coordonarea funcțiilor organismului.	4	2
	<p>2.1. Sistemul nervos central (SNC) - caracteristici generale.</p> <p>2.2. Funcțiile sistemului nervos.</p> <p>2.3. Neuronul – unitate structurală și funcțională a sistemului nervos.</p> <p>2.4. Structura și însușirile fibrelor nervoase.</p> <p>2.5. Legătura dintre neuroni – Sinapsele</p> <p>2.6. Caracterul reflector al activității nervoase.</p> <p>Aplicații practice:</p> <p>1. <i>Prezentarea și analiza imaginilor ilustrative ale creierul uman, neuronul, fibra nervoasă, sinapse.</i></p>		
3.	Insemnătatea funcțională a diferitor sectoare din SNC	4	4
	<p>3.1. Structura și funcțiile măduvii spinării.</p> <p>3.2. Structura și funcțiile sistemului nervos vegetativ.</p> <p>3.3. Encefalul. Structura și funcțiile trunchiului cerebral.</p> <p>3.3.1. Creierul posterior.</p> <p>3.3.2. Creierul mediu.</p> <p>3.3.3. Creierul anterior.</p> <p>3.3.4. Trunchiul cerebral.</p> <p>3.4. Emisferele mari.</p> <p>3.5. Scoarța emisferelor mari.</p> <p>Aplicații practice:</p> <p>1. <i>Elaborarea și analiza imaginilor encefalului, trunchiului cerebral, scoarța emisferelor mari.</i></p>		

	2. <i>Prezentarea „hartii,, sistemului de conducere ale emisferelor mari, scoarței cerebrale.</i>		
4.	Fiziologia excitației	4	2
	<p>4.1. Excitarea și excitanții.</p> <p>4.1.1. Noțiune de excitabilitate, excitație.</p> <p>4.1.2. Excitare și excitanții.</p> <p>4.1.3. Clasificarea excitanților.</p> <p>4.2. Fenomenele bioelectrice din celulă.</p> <p>4.2.1. Date istorice despre fenomenele bioelectrice din celulă.</p> <p>4.2.2. Notiune de potențial de repaus, acțiune, membrană.</p> <p>4.2.3. Noțiune de depolarizare, repolarizare, hiperpolarizare.</p> <p>4, 3. Starea funcțională a sistemelor de excitație.</p> <p>Aplicații practice:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Determinarea deosebirii esențiale dintre excitanții adecvați și neadecvați.(lucrul in grup.)</i> 2. <i>Evaluarea semnificației psihopedagogice a acomodăției și a ritmicității excitației.</i> 		
5.	Activitatea nervoasă superioară	2	2
	<p>5.1. Rolul lui I.M. Secenov și I.P. Pavlov in dezvoltarea științei despre activitatea nervoasă superioară.</p> <p>5.2. Caracteristica reflexelor necondiționate și condiționate.</p> <p>5.3. Mecanismul formării legăturilor nervoase provizorii.</p> <p>5.4. Inhibiția reflexelor condiționate.</p> <p>5.5. Steriotipul dinamic.</p> <p>Aplicații practice:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Elaborarea PPT pe tema „Viața și activitatea lui I.P. Pavlov,,</i> 2. <i>Prezentarea analizei comparative a reflexelor necondiționate și condiționate.(lucrul in grup)</i> 		
6.	Fiziologia analizatorilor	2	4
	<p>6.1. Importanța analizatorilor in cunoașterea lumii inconjurătoare.</p> <p>6.2. Clasificarea analizatorilor.</p>		

	<p>6.3. Analizatorul vizual.</p> <p>6.3.1. Structura, funcția, însușirile ochiului.</p> <p>6.3.2. Dereglările refracției.</p> <p>6.4. Analizatorul auditiv – structura și funcțiile.</p> <p>6.5. Analizatorul gustativ.</p> <p>6.6. Analizatorul olfactiv.</p> <p>6.7. Analizatorul cutanat.</p> <p>Aplicații practice:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Elaborarea referatului/PPT pe tema: „Ochiul și vederea cromatică”</i> 2. <i>Prezentarea și analiza formelor schematice ale dereglărilor refracției.</i> 3. <i>Prezentarea și analiza imaginilor cu structura analizatorului auditiv, gustativ, olfactiv.</i> 4. <i>Prezentarea și caracterizarea regulilor de igienă în activitatea eficientă a organelor de simț.</i> 		
7.	Mecanismele fiziologice ale atenției	2	2
	<p>7.1. Inhibiția – formă de activitate a neuronului.</p> <p>7.2. Mișcarea proceselor de excitație și inhibiție - baza coordonării funcțiilor.</p> <p>7.2.1. Iradiația și inducția.</p> <p>7.2.2. Concentrația și dominanta.</p> <p>Aplicații practice:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Cercetarea stabilității atenției(experimental)</i> 		
8.	Psihofiziologia proceselor psihice cognitive	6	8
	<p>8.1. Psihofiziologia memoriei și a învățării.</p> <p>8.1.1. Bazele fiziologice ale memoriei.</p> <p>8.1.2. Rolul cerebelului și a sistemului limbic în memorie.</p> <p>8.1.3. Formațiuni cerebrale implicate în procesul de învățare.</p> <p>8.1.4. Mecanismul învățării după I.P. Pavlov.</p> <p>8.1.5. Cercetări actuale despre învățare.</p>		

	<p>8.2. Psihofiziologia gândirii și a vorbirii</p> <p>8.2.1. Mecanismele fiziologice ale gândirii.</p> <p>8.2.2. Asimetria cerebrală.</p> <p>8.2.3. Mecanismele fiziologice ale activității verbale.</p> <p>8.2.4. Dezvoltarea vorbirii.</p> <p>8.3. Psihofiziologia emoțiilor.</p> <p>8.3.1. Substratul nervos al emoțiilor</p> <p>8.3.2. Teorii asupra naturii emoțiilor</p> <p>8.3.3. Expresia feței și emoțiile</p> <p>8.3.4. Asimetria funcțională a creierului și emoțiile.</p> <p>8.4. Psihofiziologia imaginației.</p> <p>8.4.1. Mecanismele fiziologice ale imaginației.</p> <p>8.4.2. Imaginația și procesele organice.</p> <p>8.4.3. Fantezia ca funcție a creierului</p> <p>Aplicații practice:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Prezentarea analizei comparatie a teoriilor memoriei.</i> 2. <i>Determinarea specificului interacțiunii dintre I și II sistem de semnalizare.</i> 3. <i>Determinarea tipului emoțiilor după expresia feței(imagini).</i> 4. <i>Prezentarea și analiza intimplărilor/situațiilor care demonstrează interdependența dintre imaginație și stărea fiziologică a arganismului.</i> 		
<p>9.</p>	<p>Bazele fiziologice ale temperamentului și caracterului</p>	<p>2</p>	<p>2</p>
	<p>9.1. Teoria lui I. P: Pavlov cu privire la însușirile fundamentale ale sistemului nervos central.</p> <p>9.2. Tipurile generale de activitate nervoasă generală.</p> <p>9.3. Tipurile de activitate nervoasă la copii (I. Krasnogorski)</p> <p>9.4. Temperamentul după grupa sanguină.</p> <p>9.5. Tipul general al activității nervoase superioare și caracterul.</p>		

	Aplicații practice: 1. Determinarea propriului tip de activitate nervoasă superioară. 2. Determinarea propriul tip de temperament in baza grupei sanguine.		
10.	Fiziologia somnului și a stării de veghe		2
	10.1. Teoriile somnului. 10.2. Tipurile de somn. 10.3. Visurile.		
		30	30

7. Strategii didactice:

Expunerea, exemplul demonstrativ, dezbatere, sinteza cunoștințelor, descoperire dirijată. clarificare conceptuală, activități de grup, prezentare PPT.

8. Lucrul individual dirijat

Timpul total (ore pe semestru) al activităților de studiu individual pretinse studentului (completați cu zero activitățile care nu sunt cerute)					
1.	Descifrarea și studiul notițelor de curs	8	8.	Pregătire prezentări orale	4
2.	Studiu după manual, suport de curs	2	9.	Pregătire examinare finală	6
3.	Studiul bibliografiei minimale indicate	4	10.	Consultații	4
4.	Documentare suplimentară în bibliotecă	6	11.	Documentare pe teren	0
5.	Activitate specifică de pregătire elab analiza imaginilor la tema (ore)	6	12.	Documentare pe INTERNET	8
6.	Realizare teme, referate, eseuri, traduceri	4	13.	Activități de promovare a Stilului de viață pe teren, spit	0
7.	Pregătire lucrări control	4	14.	Prezentări in power point/ buclele informaționale	4
TOTAL ore studiu individual (pe semestru)				60 ore	

9. Evaluare:(forma,formula,exigente regulament,chestionar pentru proba evaluare finala, tematica tezelor de an)

Forma de evaluare - examen în formă scrisă conform formulei: media evaluării curente x 0,6 + nota ex x 0,4 = nota finală.

10. Bibliografia

1. 101 lucruri pe care ar trebui să le faci înainte să mergi în rai / David Bordon, Tom Winters ; trad.: Felicia Rădulescu ; red.: Alina Nicolae-Perța. – București : Minerva, 2008. – 230 p. : il. – („Să trăim bine”). – ISBN 978-973-21-0933-5.
2. Cazacu, Daniela. Curriculum „Psihofiziologia” . Specialitatea –Psihologie/Daniela Cazacu; Univ. de Stat „Alec Russo”, Fac.SEPA.- Balti, 2015-.13p
3. Cercedări de psihofiziologie criminalistică. Dinamica reactivității ; Coord. Kiss Csaba [et al.]. – București : Editura Universitară, 2012. 297 p. – ISBN 978-606-591-601-2 DOI:10.5682/978606591601
4. Cîte ceva despre minte și creier / Angus Gellatly, Oscar Zarate ; ed. de Richard Appignanesi ; trad. de Sabina Dorneanu. – București : Curtea Veche, 2004. – 175 p. : il. – (Cîte ceva despre). – ISBN 973-669-058-X.
5. Evaluare psihologică și de personalitate printr-o metodă psihofiziologică [on line] [citată 19.04.2018]. –Disponibil: <https://www.mindmisystem.com/ro/repere-stiintifice/>
6. Fabiani, M. It was the best of times, it was the worst of times: A psychophysiology's view of cognitive aging // Psychophysiology. - 2012. - Nr 49(3). – P. 283-304. doi:10.1111/j.1469-8986.2011.01331.x
7. Frățiman, Livia. Elemente de psihoneurofiziologie/ L. Frățiman. – Constanța : Editura Fundației „Andrei Șaguna”, 2006. – 221 p. – ISBN 973-732-033-6 ; 978-973-732-033-9.;
8. Golu, Mihai. Natura și bazele neurofiziologice ale psihicului / M. Golu. – București:Editura Științifică și Enciclopedică,1980. – 126 p.
9. Manolescu-Suhaia, Ion. Omul ca entitate psihofiziologica / Ion Manolescu-Suhaia. – Bucuresti : Ramida, 1995. – 217 p. – ISBN 973-9191-10-X.
10. Popa, Rodica. Curs de psihofiziologie : pentru uzul studenților. Timișoara : Mirton, 1999. 160 p.
11. Rosca, Aurel. Echilibrul personal si stresul psihosomatic (o abordare spirituala). – Psihiatru.ro [on line]. – 2014. – Vol. 10, Issue 37. – P. 22-24. – Disponibil: <http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=5&sid=ad96ef33-5557-46e2-8196-d1a5ae405d6a%40sessionmgr4006>. – [Accesat 19.04.2018].
12. Stanciu, Corneliu. Introducere în psihofiziologie: integrarea neuroendocrină / C. Stanciu. – Ed. a 5-a. – București: Ed. Fundația România de Măine, 2008. – 208 p. – ISBN 978-973-163-302.
13. Stanciu, Corneliu, Introducere în psihofiziologie : integrarea neuroendocrină / C. Stanciu. – Ed. a 6-a. – București : Editura Fundației România de Măine, 2009. – 208 p.
14. Tratat de psihofiziologie/ I. Ciofu, M.Golu, C. Voicu et. al. – București : Editura Academiei Române, 1978. – 355 p.
15. Крoль, В. М. Психофизиология : учеб. пособие для студентов высших учеб. завед. / В. М. Крoль, М. В. Виха. – Москва : Кнорус, 2014. – 502 с. – ISBN 978-5-406-03282-4.

16. Марютина Т. М. Психофизиология : общая, возрастная, дифференциальная, клиническая : учебник для студентов высших учеб. завед. / Т. М. Марютина. – Москва : Инфра-М, 2015. – 434 с. – ISBN 978-5-16-010818-6.
17. Марютина, Т. М. Введение в психофизиологию : Учеб. пособие / Т. М. Марютина, О. Ю. Ермолаев. – 5-е изд. – Москва : Флинта, 2007. – 400 с. – (Библиотека Школьного психолога). – ISBN 978-5-89502-121-7.
18. Основы психофизиологии : Учеб. для вузов / Ред.: Ю. И. Александров. – Москва : ИНФРА-М, 1998. – 432 с. – (Высшее образование). – ISBN 5-86225-572-9.
19. Разумникова О. М. Психофизиология : [учебник] / О. М. Разумникова. – Новосибирск : НГТУ, 2016. – 305 с. – ISBN 978-5-7782-2911-2.
20. Тьюк, Д. Х. Дух и тело : действие психики и воображения на физическую природу человека / Д. Х. Тьюк; пер. с фр.: П. П. Викторова. – Изд. 2-е. – Москва : URSS Либроком, 2011. – 394 с. – ISBN 978-5-397-02658-1.
21. Физиология и психофизиология : учебник для клинических психологов / Н. А. Агаджанян, А. Л. Зефирова, В. Г. Зилова и др. ; под ред. М. А. Медведева, В. М. Смирнова. – Москва : Медицинское информационное агентство, 2013. – 614 с. – ISBN 978-5-8948-1917-4.
22. Фурдуй, Ф. И. Психофизиологические процессы, управляющие поведением, как база совершенствования тестов диагностики осознанности действий во время сов // Buletinul Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Ştiinţele vieţii. – 2013. –Nr 1(319). –P. 4-13. – ISSN 1857-064X.

Chestionar evaluare finală

1. Prezențați obiectul de studiu, locul și rolul psihofiziologiei în sistemul de științe sociale și biologice.
2. Caracterizați forțele motrice ale psihicului.
3. Prezențați istoria dezvoltării concepțiilor despre activitatea nervoasă superioară (ANS).
4. Prezențați strategii și metode de cercetare în psihofiziologie.
5. Evaluați structura și funcțiile sistemului nervos.
6. Caracterizați sistemul nervos central (SNC).
7. Prezențați structura neuronului ca unitate structurală și funcțională a sistemului nervos.
8. Prezențați structura și însușirile fibrelor nervoase.
9. Analizați legătura dintre neuroni – sinapsele.
10. Elucidați caracterul reflector al activității psihice a omului.
11. Evaluați structura și funcțiile măduvei spinării.
12. Evaluați structura și funcțiile sistemului nervos vegetativ.
13. Prezențați structura encefalului.
14. Prezențați structura și funcțiile trunchiului cerebral.
15. Caracterizați emisferile mari.

16. Prezentați noțiunea de excitabilitate, excitație, excitare, excitanți.
17. Caracterizați tipurile de excitanți.
18. Descrieți fenomenele bioelectrice din celulă.
19. Delimitați conceptual noțiunile de polarizare, repolarizare, hiperpolarizare.
20. Analizați caracterul ritmic al excitației. Labilitate.
21. Argumentați rolul lui I.M. Secenov și I.P.Pavlov în dezvoltarea științei despre activitatea nervoasă superioară (ANS).
22. Caracterizați reflexele necondiționate și condiționate.
23. Analizați corelația dintre excitație și inhibiție în scoarță. Steriotipul dinamic.
24. Evaluați rolul analizatorilor în cunoașterea lumii înconjurătoare.
25. Prezentați clasificarea analizatorilor, însușirile generale.
26. Prezentați structura și funcțiile analizatorului vizual.
27. Prezentați structura și funcțiile analizatorului auditiv și vestibular.
28. Prezentați structura și funcțiile analizatorului gustativ.
29. Prezentați structura și funcțiile analizatorului olfactiv.
30. Prezentați structura și funcțiile analizatorului tactil.
31. Caracterizați mecanismele fiziologice ale atenției.
32. Caracterizați mecanismele fiziologice ale memoriei.
33. Prezentați mecanismele învățării după I.P.Pavlov.
34. Prezentați formațiunile cerebrale implicate în procesul de învățare.
35. Analizați mecanismele fiziologice ale activității verbale.
36. Prezentați bazele fiziologice ale gândirii.
37. Analizați bazele fiziologice ale proceselor imaginației.
38. Analizați bazele fiziologice ale emoțiilor.
39. Descrieți teoria lui I.P.Pavlov cu privire la însușirile fundamentale ale sistemului nervos.
40. Caracterizați asimetria funcțională a creierului și emoțiile.